

تغییرات در زیرساخت‌های صدور، پذیرش، پردازش و تبادل چک‌ها

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
اداره نظام‌های پرداخت
بهمن ۱۳۹۹

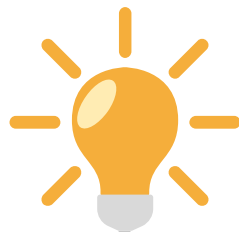

فهرست مطالب

- ✓ تاریخچه قانون اصلاح قانون صدور چک
- ✓ مفاد و مهلت‌های تعیین شده در قانون اصلاح قانون صدور چک
- ✓ اقدامات حوزه فناوری اطلاعات در اجرای قانون اصلاح قانون صدور چک
- ✓ شمای کلی ارتباطات سامانه‌های بانک مرکزی
- ✓ نکات و ملاحظات

قانون اصلاح قانون صدور چک

تعداد مواد قانونی

۱۱ ماده

تاریخ تأیید شورای نگهبان

۱۳۹۷/۰۸/۲۳

تاریخ تصویب در صحن
علنی مجلس شورای
اسلامی

۱۳۹۷/۰۷/۱۳

تاریخ ابلاغ

۱۳۹۷/۰۹/۰۳

مفاد قانونی و مهلت‌های مقرر

سامانه‌های طرح تحول چک

سامانه استعلام صیاد

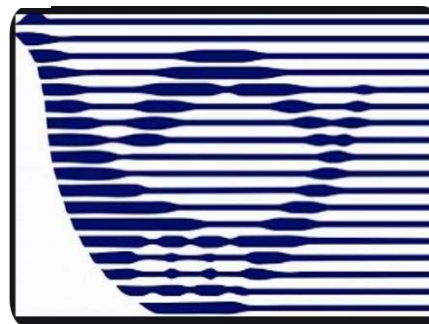
سامانه صیاد ۲

چک دیجیتال

سامانه صیاد (پیچک)

سامانه چکاوک

اقدامات حوزه فناوری اطلاعات بانک مرکزی

۱ چک دیجیتال

- ابلاغ الزامات صدور و پردازش چک دیجیتال (نامه شماره ۱۹/۱۳۷۶۳ مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۱۹)
- راهاندازی زیرساخت امضای همراه
- اعمال تغییرات در زیرساخت صیاد جهت صدور چک دیجیتال
- اعمال تغییرات در زیرساخت چکاوک جهت پردازش چک دیجیتال

۲ صیاد (پیچک)

- راهاندازی زیرساخت ثبت نقل و انتقالات چک براساس ماده ۲۱ مکرر تحت عنوان صیاد (پیچک)
- ابلاغ مستندات فنی و اجرایی پیچک (نامه شماره ۷۳۷۶۳/۹۹ مورخ ۱۳۹۹/۰۳/۱۹)
- اعمال کنترل‌های مربوط به صدور چک توسط صادرکننده دارای محدودیت‌های قانونی (سابقه چک برگشتی، معسر و ...)
- اعمال محدودیت‌های مربوط به صدور چک بیش از سقف اعتبار مجاز از طریق پیچک

۳ صیاد ۲

- ابلاغ مستند فنی نسخه جدید سامانه صیاد (نامه شماره ۹۹/۱۳۸۰۶۶ مورخ ۱۳۹۹/۰۵/۰۶)
- اعمال کنترل‌های مربوط به تخصیص دسته چک به اشخاص دارای سابقه چک برگشتی، معسر و محکوم به براساس ماده ۲۱ مکرر
- توسعه زیرساخت استعلامی صیاد براساس مفاد ماده ۲۱ مکرر (اعلام سابقه چک برگشتی، تعداد چک‌های تسویه نشده، سقف اعتبار متقاضی)
- فراهم شدن امکان صدور چک تضمینی از طریق صیاد

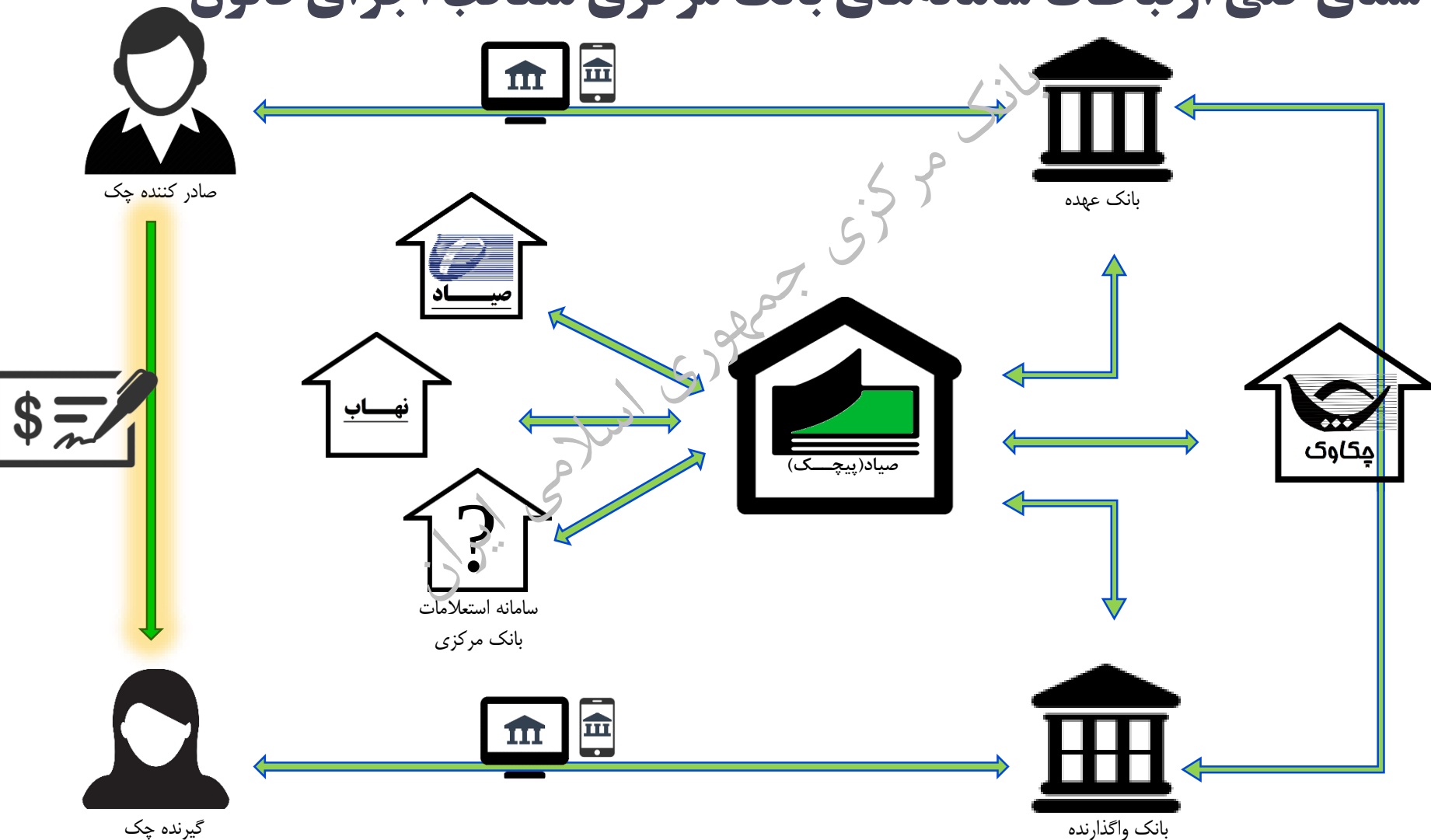
۴ چکاوک

- ابلاغ مستند فنی نسخه جدید سامانه چکاوک (نامه شماره ۹۹/۲۱۵۱۱۸ مورخ ۱۳۹۹/۰۶/۲۳)
- اعمال کنترل‌های پرداخت چک براساس استعلام از پیچک طبق مبلغ، تاریخ و هویت ذی‌نفع نهایی چک
- فراهم شدن امکان پردازش چک تضمینی در کانال مجزا
- فراهم شدن امکان گردش اطلاعات شناسه چک برگشتی در سامانه چکاوک

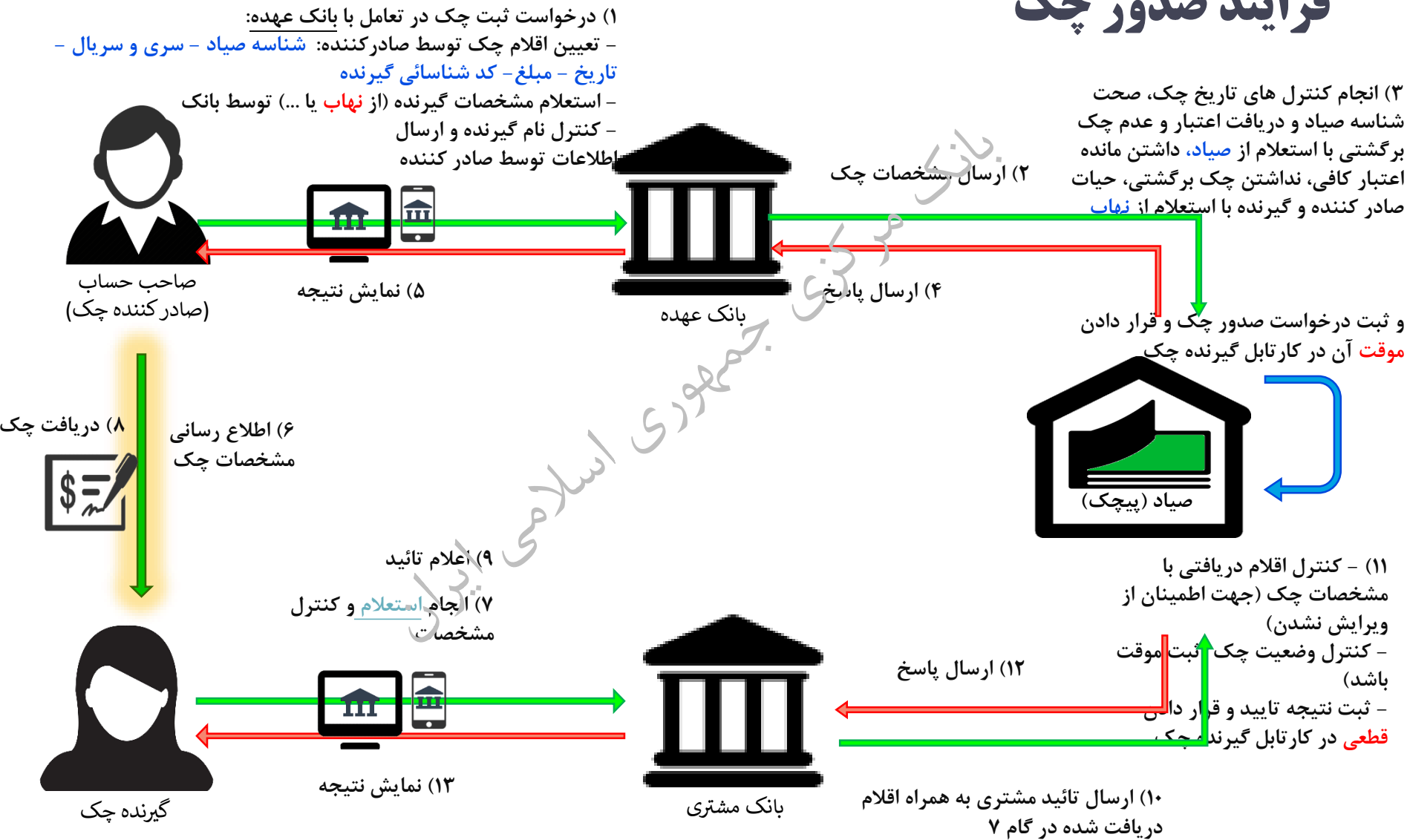
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شمای کلی ارتباطات سامانه‌های بانک مرکزی متعاقب اجرای قانون

فرایند صدور چک

نکات و ملاحظات

اقدامات اجرایی قانون صدور چک

ردیف	نام سامانه	نوع اقدام	زودترین (بهترین)	دیرترین (بدترین)
۱	صیاد (سچک)	آمادهسازی درگاههای نوین جهت استفاده مشتری (اینترنت- موبایل) + سایر درگاهها (تلفن بانک و خودپرداز) (پیادهسازی سرویسهای پایه شامل ثبت؛ تایید؛ انتقال و استعلام دارنده و ترجیحاً استعلام صادرکننده)	۱۳۹۹/۱۰/۲۰	۱۳۹۹/۱۲/۱۰
		آمادهسازی امکان کنترل چک در شعب به منظور عدم پرداخت چک ثبت نشده در صیاد (پیچک) به صورت درون بانکی:	۱۴۰۰/۰۳/۲۰	۱۴۰۰/۰۶/۲۰
		۱. عملیاتی نمودن سرویسهای نقدشوندگی در سامانه متمرکز بانکی (سرویسهای استعلام نقدشوندگی، نقدکردن درون بانکی، ابطال، مسدودی، رفع مسدودی، Blocking و Un Blocking)		
		۲. آموزش کارکنان شعب در استفاده از پرتال بانک مرکزی در زمان پرداخت چک به صورت درون بانکی (تا زمان پیادهسازی سرویسهای قید شده در بند ۱ در سامانه متمرکز بانکی)	۱۳۹۹/۱۲/۱۰	۱۴۰۰/۰۱/۱۰
		آموزش کارکنان شعب + مراکز تماس + تارنما و ...	۱۳۹۹/۱۰/۲۰	۱۳۹۹/۱۰/۲۵
			۱۳۹۹/۱۱/۲۰	۱۳۹۹/۱۲/۱۰
		اطلاع رسانی به مشتریان	۱۳۹۹/۱۰/۲۰	۱۳۹۹/۱۱/۲۰
۲	آمادهسازی صدور و توزیع چکهای جدید (صیاد ۲)	ارسال پیامک	۱۳۹۹/۱۰/۲۰	۱۳۹۹/۱۱/۲۰
		چاپ بروشور + تیزر	۱۳۹۹/۱۰/۲۰	۱۳۹۹/۱۱/۲۰
		امکان ثبت در صیاد	۱۳۹۹/۱۰/۲۰	۱۳۹۹/۱۰/۲۵
۳	آمادهسازی تجهیزات شخصی سازی سفارش چاپ دسته چک جدید (صیاد ۲)	آمادهسازی تجهیزات شخصی سازی	۱۳۹۹/۱۲/۱۰	۱۴۰۰/۰۱/۱۰
		سفارش چاپ دسته چک جدید (صیاد ۲)	۱۳۹۹/۱۱/۰۱	۱۳۹۹/۱۱/۲۰
		توزیع دسته چک جدید در کلیه شعب	۱۳۹۹/۱۲/۱۰	۱۴۰۰/۰۱/۱۰
۴	نسخه دوم صیاد	پیادهسازی تکسرویس اقلام اطلاعاتی چکهای شخصی سازی شده (اطلاعات سری و سریال)	۱۳۹۹/۱۰/۲۰	۱۳۹۹/۱۲/۲۰
		پیادهسازی مابقی سرویسهای صیاد ۲ (درخواست صدور چک، پیگیری، لغو و ابطال، ...)	۱۳۹۹/۱۰/۲۰	۱۴۰۰/۰۲/۳۰
۴	چکاوک ۴	اتصال به نسخه ۴	۱۴۰۰/۰۲/۲۰	۱۴۰۰/۰۳/۳۰

ابلاغ زمان بندی پروژه های مرتبط با چک

شرکت سهامی چاپخانه دولتی ایران

درج شماره سریال با مرکب مشکی پشت فرمز که از روی چک مشکی و از پشت چک به رنگ قرمز است و در زیر نور ماورا بنفش به رنگ سبز دیده می شود

چاپ متن چک با رنگ اختصاصی بنفش

ریز نوشته اختصاصی تام بانک در دور

درج نوار عمودی حاوی اطلاعات نام بانک و سری چک بصورت خطی

لگو چکاوی به رنگ منن چک

درج نوار سپینوسی زیر نوشته نام بانک
در متن چک: دوست چپ و راست چک

درج کد اختصاصی مربوط به هر بازگ در
زیر محل شماره سریال در رنگ نامرئی سبز

نوار ریز مواج نام بانک در کادر تاریخ و کادر ریال در دورنگ نامریی که تحت تابش نور ماورای بنفش نمایان می‌گردد

وجود الہاف رنگی نامرئی، جہاں رنگ قیامت میں

درج آرم بانک بصورت نکاتو در وسط
چک قابل رویت در نور ماورا بنفش

لگو چکاوی در رنگ نامری
قابل رویت با نور ماورای بنفش

درج اطلاعات چک حاوی نام بانگ و سری چک در مرکب
نامری سبز که تحت تابش نور ماوراء بنفش نمایان می گردد

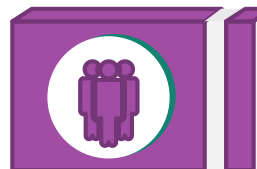

کاغذ از نوع واترمارک دولتی تن با آرم اختصاصی چاپخانه دولتی ایران که در مقابل نور نمایان میشود

درج نوار عمودی در ظاهر چک حاوی
آرم بانک، نام بانک، و سری چک

وجود الیاف رنگی منی در دورنگ قرمز و آبی بصورت پراکنده در دو طرف چک

نوار زیر نوشته با ضخامت کانونی
جای اطلاعات نام بازی و سری چک

طرح جدید چک

۱- ابلاغ بروشور امنیتی طرح چک جدید (نامه شماره ۹۹/۳۵۴۹۳۸ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۰۶)

۲- تعبیه عبارت تاکیدی مبنی بر ثبت، تأیید و انتقال چک در سامانه صیاد

۳- اختصاص فضای مناسب جهت درج تاریخ اعتبار
۴- چاپ بارکد دوبعدی (نسخه ۰۱) در قسمت فوقانی
چیک

۵- ایجاد بارکد دوبعدی در ظهر چک جهت سهولت دسترسی به سامانه اعلام وضعیت اعتباری صادرکننده چک

صدور و توزیع چک‌های جدید از فروردین ماه و ممنوعیت توزیع چک قدیمی از زمان مزبور

عدم امکان صدور چک‌های جدید در وجه حامل

ظهرنویسی چک‌های جدید در سامانه صیاد (پیچک)

کنترل و حصول اطمینان از ثبت چک در سامانه (پیچک) در زمان نقد کردن چک و تطبیق اطلاعات تاریخ، مبلغ و هویت گیرنده توسط شعبه

عدم پرداخت وجه چک جدید در صورت عدم ثبت در سامانه صیاد (پیچک)

کنترل برگشت ۸۰ درصد از برگه چک‌ها در زمان ارسال درخواست به سامانه صیاد براساس ماده ۶ دستورالعمل ماده ۶ اصلاحی قانون صدور چک - بخشنامه شماره ۹۹/۳۳۱۴۲۹ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۱۶

پرسش و پاسخ

سرویس‌های قابل استفاده در سامانه صیاد (پیچک)

اداره نظام‌های پرداخت
بهمن ۱۳۹۹

فهرست مطالب

✓ انواع سرویس‌های سامانه ضیاء (پیچک):
✓ سرویس‌های قابل استفاده عموم مشتریان شبکه بانکی

✓ سرویس‌های قابل استفاده در شعب

سرویس‌های قابل استفاده عموم مشتریان شبکه بانکی

۱- سرویس **ثبت چک**

۲- سرویس **استعلام چک توسط دارنده (ذی نفع)**

۳- سرویس **تایید چک توسط گیرنده**

۴- سرویس **انتقال چک**

۵- سرویس **استعلام چک توسط صادرکننده**

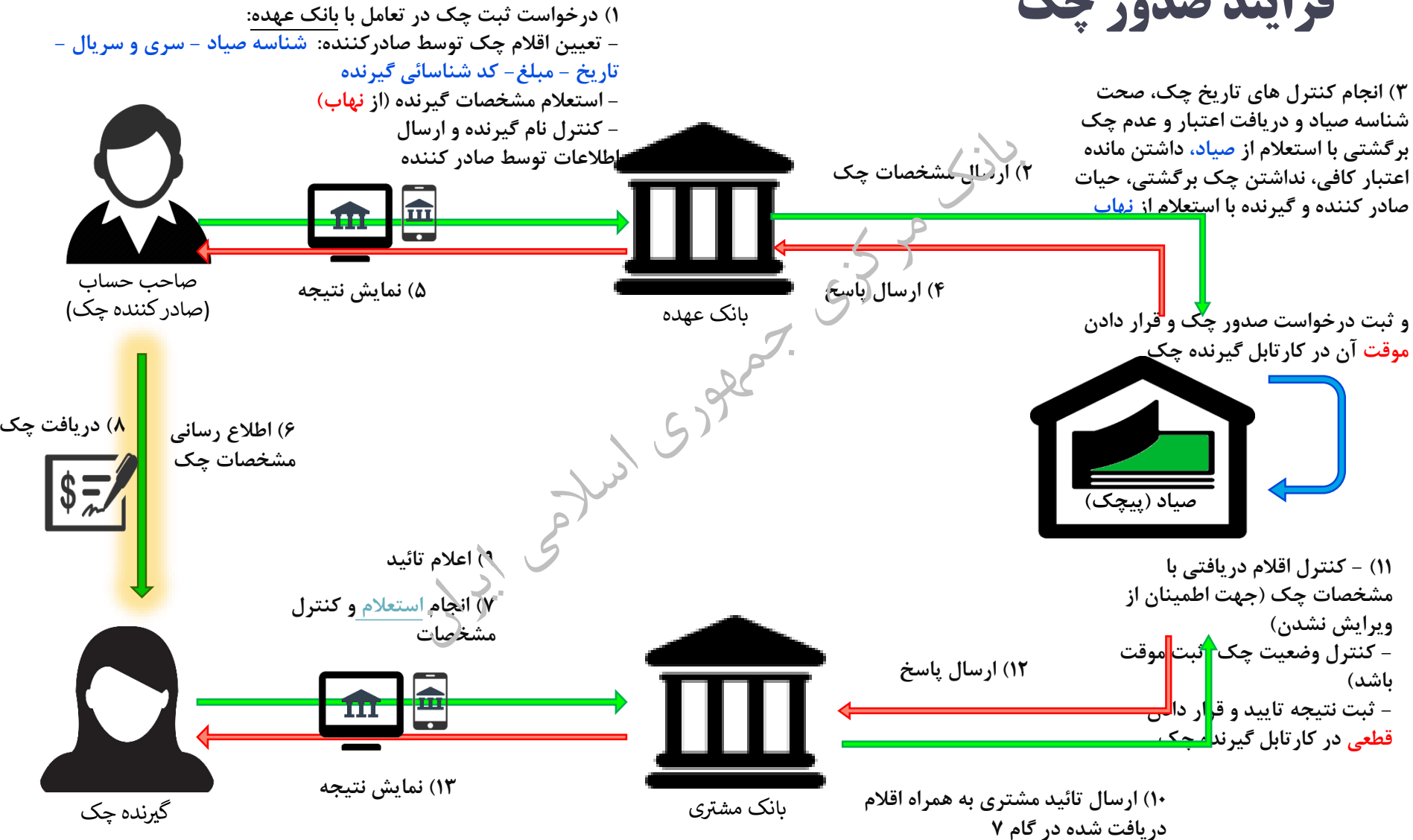
۶- سرویس **استعلام وضعیت انتقال (چک‌های دارای چند ذی نفع)**

۷- سرویس **استعلام وضعیت اعتباری صادرکننده چک**

فرایند صدور چک

سرویس‌های در دسترس عموم – ثبت چک

✓ صادر کننده چک پس از توافق با گیرنده و تعیین

اقدام برگه چک، لازم است مشخصات چک را در

سامانه صیاد (پیچک) ثبت نماید. برای این منظور،

شخص یاد شده می‌تواند از طریق درگاه‌های نوین

بانک خود و یا برنامک‌های موبایلی ارائه دهنده

خدمت یاد شده (قابل دسترس در وب سایت شرکت

شاپرک) وحتی مراجعه حضوری به شعبه (الزاماً

بانک صادرکننده دسته چک) خدمت فوق را دریافت

نماید.

سرویس‌های در دسترس عموم – سرویس **استعلام و تایید (رد)** چک توسط گیرنده (ذی نفع)

✓ گیرنده چک پیش از اتمام معامله و در هنگام دریافت برگه چک، ابتدا با وارد نمودن شناسه صیادی و شناسه هویتی خود (کد ملی، شناسه ملی یا کد فراگیر اتباع خارجی)، ابتدا مندرجات چک را **استعلام** نموده و در صورت صحت و مطابقت آن با برگه چک، **اقدام به تایید** می نماید.

10:52 19%

← تایید یا رد چک

هشدار: مادامی که برگ چک را دریافت نکرده اید، از تایید چک خودداری فرمائید.

اطلاعات چک

شماره سریال چک ۰۲۸۰۳۵۴

شماره شبای IR۵۳۰۱۹۰۰۰۰۰۰۰۱۰۳۰۱۴۰۶۱۰۰۶

مبلغ چک ۵۵

تاریخ چک ۱۳۹۹/۱۰/۲۰

شرح تسته

کد بانک ۱۹

کد شعبه ۱۹۰۲۹۰۱

اطلاعات دریافت کنندگان

نام و نام خانوادگی د. افشاری

کد ملی ۰۰۷۸۱۱۶۴۲۲

تایید عدم تایید

10:52 18%

← تایید یا رد چک

عدم تایید اطلاعات چک

لطفا دلیل عدم تایید اطلاعات چک را مشخص کنید

☒ عدم تطابق ذینفعان

☐ عدم تطابق مبلغ

☐ عدم تطابق تاریخ

☐ عدم تطابق سایر اطلاعات مندرج بر روی چک

☒ لغو معامله

☐ تصمیم به عودت چک

☒ مخدوش بودن اطلاعات چک

ثبت وضعیت

سرویس‌های در دسترس عموم – سرویس انتقال چک

✓ این سرویس جهت انتقال یک برگ چک توسط دارنده (مالک فعلی) چک استفاده می‌شود. دارنده چک پس از توافق با گیرنده(ها) لازم است مشخصات انتقال را در سامانه پیچک ثبت نماید.

11:05 17% انتقال چک به دیگری

۲۰ / ۱۰۰

مبلغ چک ۵۵ ریال

تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۲۰

شناسه صیادی ۸۶۸۰۹۹۰۰۰۰۲۸۰۳۵۴

بابت تسته

شماره شبا IR۵۳۰۱۹۰۰۰۰۰۰۰۱۰۳۰۱۴۰۶۱۰۰۶

شماره سریال ۰۲۸۰۳۵۴

کد بانک ۱۹

کد شعبه ۱۹۰۲۹۰۱

دریافت کنندگان چک

م. کمیجانی

۰۵۳۳۱۷۶۳۵۲

تایید انتقال رد انتقال

12:13 16% تایید یا رد چک

شماره سریال چک ۰۲۷۶۶۸۲

شماره شبا IR۱۳۰۱۳۰۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۲۱۴۷۸۲۵۴۲

مبلغ چک ۴۰,۰۰۰

تاریخ چک ۱۳۹۹/۱۰/۲۰

شرح تست دوباره ۷۲۴

کد بانک ۱۳

کد شعبه ۱۳۰۰۶۸۳

بلی

از صحت اطلاعات چک اطمینان دارید ؟

اگر از صحت اطلاعات چک اطمینان دارید برای تایید نهایی و ثبت چک روی دکمه ی زیر ضربه بزنید

بلی

III

O

<

سرویس‌های در دسترس عموم – سرویس **استعلام وضعیت انتقال چک**

12:09 17%
چک استعلام انتقال چک

شماره سریال: ۰۲۷۶۶۸۲
کد بانک: ۱۳
کد شعبه: ۱۳۰۰۶۸۳

ذینفعان چک:
ا. صمدی
۰۰۷۳۴۷۵۷۲۶
برای انتقال اقدام نشده است.

د. افشاری
۰۰۷۸۱۱۶۴۲۲
برای انتقال اقدام نشده است.

س. حاداتی نوش آبادی
۰۴۸۰۰۶۰۵۹۲
برای انتقال اقدام نشده است.

پارکشت

✓ در خصوص انتقال چک‌هایی که ذی‌نفع مشترک (چک صادر شده در وجه چندین ذی‌نفع) دارند، هر یک از ذی‌نفعان این امکان را خواهند داشت تا مشخصات انتقال چک را از طریق درگاه ارائه شده توسط بانک خود، استعلام نمایند.

✓ جهت اطلاع هر یک از ذی‌نفعان از مشخصات ثبت شده و وضعیت تأیید سایر ذی‌نفعان از انتقال، هر یک از آنان می‌توانند با انجام استعلام از داده‌های ثبت شده انتقال چک مطلع شوند.

✓ **اهم ورودی‌های سرویس:**

- کد شناسایی دارنده، شناسه صیاد

✓ **اهم خروجی‌های سرویس:**

- مبلغ، تاریخ سررسید، نوع چک، وضعیت چک، وضعیت ضمانت، وضعیت مسدودی، وضعیت قفل‌شدن، لیست دارندگان چک به همراه آخرین وضعیت رد یا تایید توسط آنان و همچنین تاریخ آخرین رد یا تایید توسط هر یک از ذی‌نفعان

این سرویس با هدف انجام استعلام توسط صادرکننده پیرامون دریافت آخرین وضعیت چک، مورد استفاده قرار می گیرد.

✓ **اهم ورودی‌های سرویس:**

- کد شناسایی دارنده، شناسه صیاد

✓ **اهم خروجی های سرویس:**

- مبلغ، تاریخ سررسید، نوع چک، وضعیت چک، وضعیت ضمانت، وضعیت مسدودی، وضعیت قفل شدن، لیست دارندگان چک به همراه آخرین وضعیت رد یا تایید توسط آنان و همچنین تاریخ آخرین رد یا تایید توسط هر یک از ذی نفعان

وضعیت چک، وضعیت
وضعیت قفل شدن، لیست
وضعیت رد یا تایید
رد یا تایید توسط

سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس **استعلام چک**

- ✓ پیش از اجرای برخی از فرآیندها و در شرایطی که عامل فرآیند (بانک، مشتری) نیاز به اطلاع از مشخصات چک و صحت مالکیت آن دارد از این سرویس استفاده می‌شود.
- ✓ این سرویس علاوه بر ارائه در سامانه‌های متمرکز بانکداری بانک‌ها، از طریق درگاه خدمات الکترونیک بانک مرکزی نیز به کاربران شعب ارائه می‌گردد.

پنشنه 16 بهمن 1399

جمهوری اسلامی ایران
CENTRAL BANK OF THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

درگاه خدمات الکترونیک

صفحه اول | اخبار و اطلاعات | خدمات | فرم‌ها و دستورالعمل‌ها | ارتباط با ما

شما اینجا هستید: خدمات < ایستگاه کاری صیاد

CBIPichak

سازمان صیاد

استعلام چک

شناسه صیاد:

نوع مشتری: مشتری حقیقی

شماره شهاب:

کد ملی:

استعلام

سامانه صیاد

- استعلام چک
- لغو ثبت چک توسط شعبه
- تقد کردن درون بانکی
- ابطال چک
- چک Lock/Unlock
- مسدودی/رفع مسدودی چک
- راهنمای کاربر ?

سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس لغو ثبت چک توسط شعبه

✓ در صورت به اتمام نرسیدن معامله (تحت هر شرایطی) و در اختیار داشتن برگ چک توسط صادرکننده، وی می‌تواند (الزاماً) با مراجعه به یکی از شعب بانک عهده، «درخواست لغو ثبت» را ارائه نموده و پس از اعمال اصلاحات مورد نیاز بر برگ چک، داده جدید چک را نیز با استفاده از سرویس ثبت چک مجدداً ثبت نماید.

✓ این سرویس علاوه بر ارائه در سامانه‌های متمرکز بانکداری بانک‌ها، از طریق درگاه خدمات الکترونیک بانک مرکزی نیز به کاربران شعب ارائه می‌گردد.

The screenshot displays the 'Lغو ثبت چک' (Cancel Check Registration) form within the CBIPichak system. The interface includes a top navigation bar with links for 'صفحه اول', 'اخبار و اطلاعات', 'خدمات', 'فرم‌ها و دستورالعمل‌ها', and 'ارتباط با ما'. Below this is a search bar and a 'شما اینجا هستید' (You are here) breadcrumb trail: 'خانه' > 'خدمات' > 'ایستگاه کاری صیاد'.

The main content area is divided into two panels. The left panel, titled 'لغو ثبت چک', contains a date field set to '۱۳۹۹/۱۱/۱۶ ۱۳:۴۹', a text input field, and a 'شرح رد چک' (Reason for canceling check) text area. Below these is a section for 'لغوکننده ثبت چک' (Check registrant cancellation) with fields for 'شماره شهاب' (Shehab Number), 'نوع کد شناسایی' (Identification Code Type), 'مشتری حقیقی' (Natural Person Customer), and 'کد ملی' (National ID Code). A 'نماینده لغوکننده ثبت چک' (Check registrant representative) section follows, with fields for 'نوع نماینده' (Representative Type), 'حقیقی' (Natural Person), 'تایید بزرگانه حقیقی' (Natural Person Large Confirmation), 'شماره شهاب' (Shehab Number), 'کد ملی' (National ID Code), and a 'لغو ثبت چک' (Cancel Check Registration) button.

The right panel, titled 'سامانه صیاد' (Shehab System), lists various actions: 'استعلام چک' (Check Inquiry), 'لغو ثبت چک توسط شعبه' (Check Registration Cancellation by Branch), 'تقد کردن درون بانکی' (Intra-bank Transfer), 'ابطال چک' (Check Cancellation), 'چک Lock/Unlock', 'مسدودی/رفع مسدودی چک' (Check Blocking/Unblocking), and 'راهنمای کاربر' (User Guide).

✓ با هدف جلوگیری از انجام فرایند دیگری بر برگ چک، در هنگام نقد شدن (هم نقد شدن در سررسید و هم پیش از تاریخ سررسید) و پیش از ثبت اطلاعات در چكاوك، کاربر شعبه می‌بایست این سرویس را فراخوانی نموده و پس از اطمینان از صحت اطاعات ثبت شده در سامانه، با «قفل نمودن» برگ چک از صورت گرفتن سوء استفاده‌های احتمالی جلوگیری نماید.

۱۶

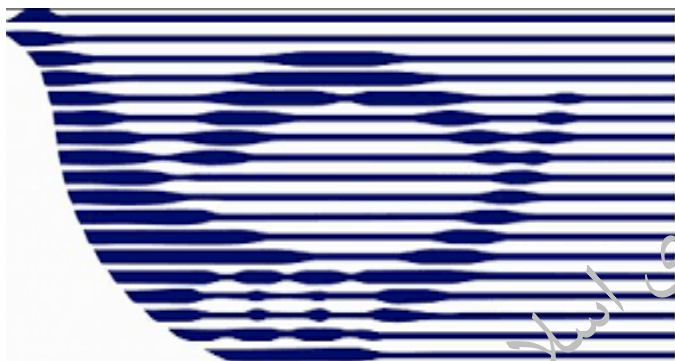
سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس بازگشایی چک (UnLock) توسط شعبه

✓ به منظور بازگشایی (UnLock) نمودن چکی که قفل شده است، کاربران شعب از این سرویس استفاده خواهند کرد. این عمل، این امکان را فراهم خواهد نمود که عملیات دیگری بر روی چک قابل انجام باشد.

سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس **نقد کردن بین بانکی** توسط شعبه

✓ گام ابتدایی در فرآیند نقد کردن (اعم از بین بانکی و درون بانکی) اجرای فرآیند «قفل نمودن» چک، با هدف جلوگیری از اجرای عملیاتی دیگر بر چک است. پس از اقدام یاد شده (Locking) کاربر شعبه پیام مورد نیاز سامانه چکاوک را تهیه کرده و در اختیار آن قرار می‌دهد.

سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس **نقد کردن درون بانکی** توسط شعبه

- ✓ در صورتی که موعد سر رسید چک باشد و از بانک صادر کننده چک اقدام به نقد کردن چک شود از این سرویس استفاده خواهد شد
- ✓ متناظر بودن کد بانک ارسال‌کننده درخواست و نیز کد بانک ثبت شده در اطلاعات چک در سامانه (پیچک) کنترل می شود.
- ✓ پیش از فراخوانی این سرویس، مقتضی است بانک بر اساس موجودی حساب عهده، وجه چک یا بخشی از آن را بلاک کرده و وضعیت نهائی نقد کردن را تشخیص داده باشد.
- ✓ بر اساس درخواست مشتری مبنی بر برگشت زدن یا عدم برگشت چک، و همچنین مقداردهی کاربر شعبه در فیلدی که با عنوان «نتیجه تراکنش بانکی» مشخص گردیده است، در صورتی که مغایرتی در اطلاعات چک نباشد، وضعیت چک در سامانه صیاد (پیچک) به روز رسانی می‌گردد. در غیر این صورت، تغییری ایجاد نشده و لیست مغایرت‌های اطلاعات چک به کاربر شعبه ارسال می‌گردد.

سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس نقد کردن درون بانکی توسط شعبه (ادامه)

بنگاه مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شماره شعبه: 1390

نام شعبه: ...

آدرس و تلفات: ... خدمات: ... فرمها و دستورالعملها: ... ارتباط با ما: ...

شماره ایچا حسابداری: ... خدمات: ... آدرسگاه کارت: ...

CSIP/Chab

سامانه صیاد

استفاده چک
تفاوت چک توسط شعبه
نقد کردن درون بانکی
انقضای چک
Lock/Unlock چک
مسدودی/رفع مسدودی چک
راهنمای کاربر

نقد کردن درون بانکی

تاریخ سررسید چک
شماره صیاد
کد ضمیمه حساب عهده چک
نوع چک
کد ضمیمه حساب مقصد

نتیجه تراکنش بانکی
شماره سریال چک
مبلغ چک
رساله چک
درخواست برگشت زدن چک

Cashed
چک کافازی
عدم برگشت

درندگان چک

شماره شعبه
نوع کد شناسایی
کد ملی

آورد چک

شماره شعبه
نوع کد شناسایی
مشتري حقیقی
کد ملی

عملیات جدید

انجام عملیات نقد کردن

سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس **ابطال برگ چک** توسط شعبه

✓ چنانچه **چک در دست صادر کننده آن باشد** و صادر کننده نخواهد آن را به گردش بیندازد، به بانک مراجعه کرده و **برگ چک را جهت ابطال به بانک عهده** ارائه می‌دهد. بانک با استفاده از این سرویس، ابطال چک را در سامانه پیچک ثبت می‌کند.

The screenshot shows the 'ابطال چک' (Check Cancellation) section of the CBIPichak portal. The interface includes a header with the Central Bank of Iran logo and navigation links. The main content area is divided into two columns. The left column contains a form for entering check details, including a 'شناسه صیاد' (Drawer ID) field, a section for 'اطلاعات مشتری ابطال کننده چک' (Customer information for check cancellation) with fields for 'شماره شهاب' (Shehab number), 'نوع کد شناسایی' (Identification code type), 'مشتری حقیقی' (Natural person customer), and 'کد ملی' (National ID). Below this is a section for 'اطلاعات نماینده امضاء کننده تراکنش ابطال چک' (Signature agent information for check cancellation transaction) with fields for 'نوع نماینده' (Agent type), 'حقیقی' (Natural person), 'اتباع بیگانه حقیقی' (Natural person follower), 'شماره شهاب' (Shehab number), and 'کد ملی' (National ID). At the bottom of the form are buttons for 'عملیات جدید' (New operations) and 'ابطال چک' (Cancel check). The right column displays a 'سامانه صیاد' (Drawer system) table with the following rows: 'استعلام چک' (Check inquiry), 'لغو ثبت چک توسط شعبه' (Cancellation of check registration by branch), 'نقد کردن درون بانکی' (Intra-bank cashing), 'ابطال چک' (Check cancellation), 'چک Lock/Unlock', 'مسدودی ارفع مسدودی چک' (Check unblocking), and 'راهنمای کاربر' (User guide) with a question mark icon.

ابطال چک	
شناسه صیاد	
اطلاعات مشتری ابطال کننده چک	
شماره شهاب	
نوع کد شناسایی	
مشتری حقیقی	
کد ملی	
اطلاعات نماینده امضاء کننده تراکنش ابطال چک	
نوع نماینده	
حقیقی	
اتباع بیگانه حقیقی	
شماره شهاب	
کد ملی	
عملیات جدید	
ابطال چک	

سامانه صیاد	
استعلام چک	
لغو ثبت چک توسط شعبه	
نقد کردن درون بانکی	
ابطال چک	
چک Lock/Unlock	
مسدودی ارفع مسدودی چک	
راهنمای کاربر	

سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس **مسدودی چک** توسط شعبه

- ✓ هر یک از ذینفعان چک در زنجیره مبادلات چک می‌تواند جهت مسدود کردن چک (ماده ۱۴) اقدام نماید و درخواست خود را به بانک عهده ارائه دهد.
- ✓ در صورتی که شماره نامه قضائی برای سامانه ارسال شود (فراخوانی مجدد سرویس) وضعیت چک به وضعیت مسدودی دائم تبدیل می‌شود.

The screenshot displays the 'مسدود کردن چک' (Check Blocking) service interface on the Central Bank of Iran's website. The main form contains the following sections:

- معلومات:** Fields for 'شماره صیاد' (Check Number) and 'شماره نامه قضائی' (Court Document Number).
- مسدود کننده چک:** Fields for 'شماره شهاب' (Shahab Number) and 'نوع کد شناسایی' (Identification Code Type), with a dropdown for 'مشتتری حقیقی' (Natural Person) and a 'کد ملی' (National ID) field.
- نماینده شخص حقوقی/وکیل مسدود کننده چک:** Fields for 'نوع نماینده' (Representative Type), 'کد ملی' (National ID), and 'شماره شهاب' (Shahab Number).

On the right sidebar, under 'سامانه صیاد' (Check System), there is a list of services: 'استعلام چک' (Check Inquiry), 'لغو ثبت چک توسط شعبه' (Cancellation of Check Registration by Branch), 'نقد کردن درون بانکی' (Intra-bank Cash), 'ابطال چک' (Check Cancellation), 'چک Lock/Unlock', 'مسدودی/رفع مسدودی چک' (Check Blocking/Unblocking), and 'راهنمای کاربر' (User Guide).

سرویس‌های قابل استفاده در شعب – سرویس **رفع مسدودی چک** توسط شعبه

✓ مسدود کننده چک با مراجعه به بانک می تواند درخواست رفع مسدودی نماید. هم چنین چنان چه بانک بخواهد بعد از سپری شدن هفت روز از مسدودی چک و عدم ارائه مستندات قضائی توسط مسدود کننده، وضعیت چک را رفع مسدودی نماید از این سرویس استفاده می کند.

The screenshot shows the 'رفع مسدودی چک' (Check De-blocking) section of the CBIPichak website. The interface includes a header with the Central Bank of Iran logo and navigation links. The main content area is divided into two columns. The left column contains a form for submitting a de-blocking request, with fields for 'شماره صیاد' (Drawer Number), 'شماره نامه قضایی' (Court Document Number), 'تاریخ نامه قضایی' (Court Document Date), 'شماره شهاب' (Shehab Number), 'نوع کد شناسایی' (Identification Code Type), 'مشتری حقیقی' (Natural Person), 'کد ملی' (National ID), and 'نماینده شخص حقوقی/وکیل رفع مسدودکننده چک' (Authorized Representative of the Check De-blocking Person/Attorney). The right column contains a 'سامانه صیاد' (Drawer System) table with buttons for 'استعلام چک' (Check Inquiry), 'لغو ثبت چک توسط شعبه' (Cancel Check Registration by Branch), 'نقد کردن درون بانکی' (Intra-bank Cash), 'ابطال چک' (Check Cancellation), 'چک Lock/Unlock', 'مسدودی/رفع مسدودی چک' (Check Blocking/De-blocking), and 'راهنمای کاربر' (User Guide). At the bottom, there are buttons for 'عملیات جدید' (New Operations) and 'رفع مسدودی' (De-blocking).

پرسش و پاسخ

جدید

قانون صدور چک

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پول شویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی

عناوین مباحث:

تاریخچه مختصر

تعریف چک و رژیم حقوقی حاکم بر آن

انواع، ارکان و طرفین (عناصر) چک

برخی احکام و نکات حقوقی پیرامون چک

نوآوری‌ها و تغییرات اصلاحیه جدید قانون صدور چک

آخرین شرایط، ضوابط و مقررات اعطای دسته چک، ممنوعیت‌ها و مجازات‌ها

چک تضمینی و الزامات حاکم بر آن

قانون تجارت ایران در سال ۱۳۱۱ به تصویب رسید. برای اولین بار نیز از "چک" در همین قانون سخن به میان آمد.

در سال ۱۳۳۱، قانون گذار با توجه به توسعه روزافزون گردش چک در بین مردم، برای نخستین بار **قانون صدور چک** مشتمل بر ۱۲ ماده و ۵ تبصره را به تصویب رساند.

در سال های ۱۳۳۱ تا ۱۳۴۴، قوانین مختلفی راجع به چک های بلامحل و چک های تضمین شده به تصویب رسید که از آن جمله می توان به **لایحه قانونی راجع به چک های بی محل** مصوب سال ۱۳۳۷ اشاره نمود.

در حال حاضر **قانون صدور چک** مصوب ۱۶ خرداد ۱۳۵۵ با اصلاحات سال های ۷۲ و ۷۶ و ۸۲ و ۹۷ با تغییراتی از نظر توسعه جنبه های کیفری چک و تشدید مجازات ها، قبول قاعده تأخیر تأدیه و پیش بینی سامانه های اطلاعاتی به تصویب قانون گذار رسیده و مورد عمل می باشد.

تعریف چک و رژیم حقوقی حاکم بر آن

- ❑ **قانون صدور چک** به عنوان ساختار اصلی قانونی حاکم بر فرآیند صدور، گردش و وصول چک، تعریف جامعی از چک ارائه نداده است.
- ❑ **در ماده ۳۱۰ قانون تجارت** از چک بعنوان نوشته‌ای یاد شده که به موجب آن صادر کننده وجوهی را که نزد بانک محال‌علیه (بانکی که باید وجه را بپردازد) دارد، کلاً یا بعضاً مسترد یا به دیگری واگذار می‌نماید.
- ❑ اصولاً صدور اسناد تجاری عملی حقوقی مبتنی بر یک رابطه حقوقی منشأ است. صدور چک ذاتاً عمل تجاری محسوب نمی‌شود. لیکن در صدور چک نیز باید شرایط اساسی صحت معاملات شامل اهلیت، قصد و رضا، مشروعیت جهت رعایت گردد.
- ❑ چک سندی عادی (در برابر سند رسمی) و در عین حال در حکم اسناد لازم‌الاجرا می‌باشد.
- ❑ مهم‌ترین سند حقوقی بین‌المللی متضمن رویه‌های واحد پذیرفته شده بین‌المللی ناظر بر نحوه مواجهه با اسناد برواتی از جمله چک و رفع تعارضات احتمالی و کارسازی تعهدات ناشی از آن‌ها، **کنوانسیون مربوط به قانون متحدالشکل ژنو راجع به اسناد تجاری** مصوب ۱۹۳۱ است که تعدادی از کشورها به عضویت آن درآمده‌اند.

مهمترین ویژگی‌های چک

به عنوان یک سند تجاری (برواتی)

لازم الاجرا بودن

وصف تجریدی

چک

Cheque

ضمانت اجرای
کیفری

مسئولیت تضامنی صادرکننده
و ظهرنویسان

انواع و ارکان چک

در اصلاحات قانون صدور چک سال ۱۳۷۲ از
چهار نوع چک نام برده شده است :

چک
مسافرتی

چک
عادی

چک
تضمین
شده

چک
تأیید شده

تعریف انواع چک (بر اساس اصلاحات سال ۱۳۷۲ قانون)

چک عادی: چکی است که دارنده حساب جاری چک را بر عهده حساب خود صادر می‌کند، گیرنده وجه چک ممکن است که خود صادرکننده یا حامل چک بوده یا اینکه چک در وجه شخص معین یا به حواله کرد آن شخص صادر شده باشد. دارنده چک عادی، تضمین و پشتوانه‌ای جز اعتبار شخص صادرکننده ندارد.

1. چک تأیید شده: چکی است که از طرف صاحب حساب جاری بعهده بانک صادر می‌گردد و بانک محال‌علیه تأیید می‌کند که در حساب جاری صادرکننده به میزان مندرج در چک، محل (به صورت وجه نقد یا اعتبار قابل استفاده) وجود دارد. بانک پس از تأیید مطلب مذکور، وجه را در حساب صادرکننده مسدود می‌کند و سپس آن را فقط به آورنده چک تأیید شده می‌پردازد. (از نظر برخی اساتید حقوق تجارت این چک با وجود شباهت به چک‌های تضمین شده، همان چک عادی است که با تأیید بانک، اعتبار بیشتری یافته است).

2. چک تضمین شده: چکی است که بنا به تقاضای مشتری توسط بانک صادر می‌شود و پرداخت آن از طرف بانک تعهد و تضمین می‌شود. بانک‌ها بنا به تقاضای مشتریانی که حتی دارای حساب جاری هم نباشند مبادرت به صدور چک تضمینی می‌نمایند. از این چک گاهی به چک بانکی نیز تعبیر می‌شود.

3. چک مسافرتی: چکی است که از طرف بانک صادر می‌شود و وجه آن در هر یک از شعب بانک یا توسط نمایندگان و کارگزاران آن قابل پرداخت است. تمامی بانک‌ها امکان صدور چک تضمینی و مسافرتی را دارند.

طرفین فرآیند صدور چک

طرفین اصلی چرخه صدور چک:

صادرکننده:

یعنی کسی که چک را نوشته و امضاء می‌کند و به دست غیر می‌دهد

بانک محال‌علیه

یعنی بانک پرداخت کننده وجه مندرج در چک

گیرنده (دارنده یا ذینفع)

اغلب شخص ثالثی غیر از خود صادرکننده است.

تغییرات قانون چک

مهم ترین نوآوری ها و تغییرات اصلاحیه سال ۱۳۹۷ قانون صدور چک

- ✓ تشدید مجازات ها و محرومیت های ناظر بر صدور چک برگشتی و سامانه محوری و سیستماتیک شدن فرآیندها
- ✓ ممنوعیت افتتاح هر گونه حساب، اعتبار اسنادی ارزی و ریالی، صدور کارت بانکی، اعطای هر گونه تسهیلات و ضمانت نامه برای اشخاصی که برگشتی دارند (موارد خاص با نظر شورای تامین از موارد فوق مستثنی است).
- ✓ مسدودی کلیه حسابها، کارتها و وجوهی که تحت هر عنوان صاحب حساب در کلیه شبکه بانکی و موسسات مالی دارد به میزان مبلغ چک
- ✓ ثبت آنی اطلاعات چک های برگشتی و ثبت یا رفع سوءاثر در سامانه های اطلاعاتی مربوطه در بانک مرکزی
- ✓ انسداد مبلغ چک در حساب برای رفع سواثر چک، به یکسال تقلیل یافته است.
- ✓ انقضای مدت سه سال از برگشت شدن چک (تحت عنوان مرور زمان) سبب رفع سوءاثر از آن می شود.
- ✓ برگشتی به دلیل دستور عدم پرداخت وفق ماده (۱۴) قانون، سوءاثر محسوب نمی شود.
- ✓ اعتبار چک از زمان دریافت چک توسط متقاضی سه سال است.
- ✓ پیش بینی چک موردی و چک الکترونیکی و الزام بانک مرکزی به تدارک زیرساخت های آن
- ✓ تبادل اطلاعات برخط بین سامانه های بانک مرکزی و قوه قضاییه در رابطه با اطلاعات دعاوی چک و احکام قضایی مربوط به اعسار یا ورشکستگی .
- ✓ پیش بینی ضرورت انجام فرآیندهای اعتبارسنجی و تعیین سقف اعتباری معین برای انواع متقاضیان دسته چک قبل از اعطای دسته چک به آن ها
- ✓ ضرورت ثبت مالکیت دارنده چک در سامانه صیاد توسط صادرکننده به منظور بهره مندی از مزایای این سند تجاری
- ✓ ممنوعیت صدور چک در وجه حامل
- ✓ صدور سریع اجراییه در مورد چک های بی محل

برخی احکام و نکات پراهمیت (مورد اشاره در قانون و ضوابط مقرراتی مربوط)

از مهم‌ترین ضوابط اجرایی مربوط به شرایط افتتاح حساب جاری و اعطای دسته چک به متقاضیان واجد شرایط در چهارچوب قانون، «دستورالعمل حساب جاری» و دستورالعمل اجرایی ماده (۶) اصلاحی قانون (به ترتیب مصوب سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۹ شورای پول و اعتبار) می‌باشد. دستورالعمل‌های مورد اشاره دربرگیرنده موارد زیر می‌باشند:

✓ تعاریف حائز اهمیت

✓ شرایط افتتاح حساب جاری و اعطای دسته چک به اشخاص حقیقی و حقوقی

✓ مندرجات برگه چک و نحوه صدور و انتقال آن در سامانه‌های مربوط

✓ موارد عدم امکان پرداخت وجه چک و شرایط صدور گواهی‌نامه عدم پرداخت

✓ شرایط برداشت و انتقال از حساب جاری، بستن یا انسداد وجوه آن

✓ نکات لازم‌الرعايه در قرارداد افتتاح حساب جاری

✓ سایر الزامات و تکالیف شبکه بانکی و مشتریان و ضمانت اجرای مربوط به آن

ارکان اصلی چک و مندرجات آن

قید اقلام اطلاعاتی زیر مطابق مندرجات سامانه صیاد بر روی هر برگه چک تخصیص یافته به مشتری الزامی می‌باشد:

- ✓ کلمه «چک»؛
- ✓ شناسه صیادی یکتا برای هر برگه چک؛
- ✓ اطلاعات هویتی صاحب یا صاحبان حساب؛
- ✓ شناسه حساب بانکی ایران (شبا) حساب؛
- ✓ تاریخ انقضای اعتبار چک و درج عبارت «حداکثر تاریخ زمانی معتبر قابل درج»؛
- ✓ نام و شناسه اختصاصی شعبه بانک صادرکننده دسته چک؛
- ✓ درج عبارت «کارسازی این چک منوط به ثبت صدور، دریافت و انتقال آن در سامانه صیاد است.»

ارکان اصلی چک و مندرجات آن

درج مندرجات و مشخصات زیر بر روی چک و در سامانه صیاد حسب مورد در زمان صدور چک یا ثبت انتقال آن الزامی می‌باشد:

✓ اطلاعات هویتی شخص حقیقی یا حقوقی که چک در وجه وی صادر و یا به وی منتقل می‌گردد.

✓ تاریخ؛

✓ مبلغ؛

✓ امضاء صادرکننده توأم با قید نام و نام خانوادگی امضاءکننده و سمت وی؛

✓ درج علت صدور چک در قسمت «بابت» برای چک‌های صادره با مبالغ بیش از یک میلیارد ریال برای اشخاص حقیقی دارای حساب جاری غیرتجاری و بیش از ده میلیارد ریال برای اشخاص حقیقی و حقوقی دارای حساب جاری تجاری؛

بر اساس آخرین ضوابط قانونی و مقرراتی، اعطای دسته چک به اشخاص زیر ممنوع است:

- 1- اشخاص ورشکسته **(در چهارچوب ماده 21 مکرر الحاقی به قانون)؛** (سامانه سجل محکومیت‌های مالی)
- 2- اشخاص معسر از پرداخت محکوم‌به (در چهارچوب ماده 21 مکرر الحاقی به قانون)؛ (سامانه سجل محکومیت‌های مالی)
- 3- اشخاص دارای چک برگشتی رفع سوءاثر نشده (در چهارچوب ماده 21 مکرر الحاقی به قانون)؛
- 4- وکیل/نماینده صادرکننده (امضاءکننده) چک برگشتی (رفع سوءاثر نشده) از طرف اشخاص صاحب حساب در چهارچوب قانون؛
- 5- مشمولین موضوع بند «ج» ذیل ماده (7) قانون؛
- 6- اشخاصی که بنا به رأی قطعی مراجع قضایی حسب مفاد قوانین مربوط از جمله موارد مقرر در قانون، به محرومیت از داشتن چک محکوم شده‌اند؛ **(سامانه سجل محکومیت‌های مالی)؛**
- 7- شخصی که کمتر هشتاد درصد از مجموع تعداد برگه‌های آخرین دسته چک اعطایی به وی، به بانک ارائه و یا در سامانه صیاد ثبت شده باشد.
- 8- هر شخصی که با توسل به شیوه‌های متقلبانه مبادرت به دریافت دسته چکی غیرمتناسب با اوضاع مالی و اعتباری خود کرده یا دریافت آن توسط دیگری را تسهیل نماید، به مدت سه سال؛
- 9- مشتری که حساب جاری وی به دلایل قانونی یا حسب تصمیم مرجع قضایی مسدود گردیده و برداشت از آن ممنوع است؛ (به استثنای موارد مسدودی بخشی از موجودی حساب) **(سامانه سجل محکومیت‌های مالی)**
- 10- اشخاص ورشکسته، معسر از پرداخت محکوم به یا دارای چک برگشتی رفع سوءاثر نشده که به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی اقدام می‌کنند (در چهارچوب ماده 21 مکرر الحاقی به قانون)؛

موارد عدم امکان تأدیه وجه چک و صدور گواهینامه عدم پرداخت حسب درخواست دارنده چک

1- عدم کفایت موجودی حساب جاری و عدم امکان تأمین وجه چک از محل سایر حساب‌های صادرکننده چک در همان بانک

2- عدم انطباق مبلغ و تاریخ مندرج در سامانه صیاد با اطلاعات برگه چک؛

3- مؤخر بودن تاریخ چک نسبت به تاریخ اعتبار دسته چک مندرج در سامانه صیاد؛

4- عدم انطباق امضای مندرج در چک با نمونه امضای معرفی شده توسط مشتری یا وکیل/نماینده قانونی وی در حدود عرف بانکداری؛

5 - عدم انطباق اطلاعات هویتی دارنده نهایی با هویت ذینفع چک در نتیجه استعلام از سامانه صیاد؛

6- تشخیص اختلاف در مندرجات برگه چک در چارچوب قوانین و مقررات مربوط؛

7- صدور دستور عدم پرداخت توسط صادرکننده یا ذینفع یا قائم مقام قانونی آنها، در چارچوب ماده (14) قانون؛

8- بسته بودن حساب جاری یا انسداد بخشی از/تمامی موجودی آن از جمله به موجب قانون، دستور مرجع قضایی یا به دستور مشتری و عدم امکان تأمین وجه چک از محل سایر حساب‌های صادرکننده چک در همان بانک به شرح مندرج در بندهای 6-6 و 6-7 این دستورالعمل به گونه‌ای که امکان پرداخت وجه چک بطور کامل میسر نباشد؛

9- قلم خوردگی در متن چک (در صورت فقدان ظهرنویسی مرتبط با تصحیح قلم خوردگی)؛

10- سایر موارد به موجب قوانین و مقررات موضوعه؛

مطابق اصلاحات سال ۱۳۸۲ قانون صدور چک، وجوه چک‌های پرداخت
نشدنی (بلامحل) عمدتاً به سه طریق قابل وصول است:

روش‌های وصول وجه چک برگشتی

طرح شکایت در دادسرا

مراجعه به محاکم حقوقی

تقاضای صدور اجرائیه از اداره
ثبت

دارنده چک در انتخاب هر یک از این روش‌ها برای وصول چک اختیار دارد و اگر بخواهد از
طریق حقوقی یا کیفری اقدام کند، ناگزیر باید در مراجع قضایی ذیصلاح طرح دعوی کند.

چک هایی که از طریق کیفری قابل اقدام نیستند:

چک بابت تضمین

۵

چک دارای سررسید (وعده دار)

۱

چکی که بابت معاملات نامشروع
مثل بهره ربوی صادر شده است

۶

چک بدون تاریخ (تاریخ سفید)

۲

چکی که ۶ ماه از تاریخ سررسید آن گذشته
باشد بدون آنکه برگشت خورده باشد

۷

چک سفید امضاء

۳

چکهایی که ۶ ماه بعد از برگشت خوردن
اقدامات قضایی بر روی آنها انجام شود

۸

چکی که در آن به صورت توافق
جداگانه ای، مشروط باشد

۴

مجازات‌ها و محرومیت‌های ناظر بر صدور چک بلامحل:

ماده ۵ مکرر الحاقی به قانون:

بعد از ثبت غیرقابل پرداخت بودن یا کسری مبلغ چک در سامانه یکپارچه بانک مرکزی، این سامانه مراتب را به صورت برخط به تمام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری اطلاع می‌دهد. پس از گذشت بیست و چهار ساعت کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری حسب مورد مکلفند تا هنگام رفع سوء اثر از چک، اقدامات زیر را نسبت به صاحب حساب اعمال نمایند:

الف- عدم افتتاح هرگونه حساب و صدور کارت بانکی جدید؛

ب- مسدود کردن وجوه کلیه حساب‌ها و کارت‌های بانکی و هر مبلغ متعلق به صادرکننده که تحت هر عنوان نزد بانک یا مؤسسه اعتباری دارد به میزان کسری مبلغ چک به ترتیب اعلامی از سوی بانک مرکزی؛

ج- عدم پرداخت هرگونه تسهیلات بانکی یا صدور ضمانت نامه‌های ارزی یا ریالی؛

د- عدم گشایش اعتبار اسنادی ارزی یا ریالی.

تبصره نخست ماده (۵) مکرر الحاقی به قانون صدور چک

چنانچه اعمال محرومیت‌های مذکور در بندهای (الف)، (ج) و (د) در خصوص بنگاه‌های اقتصادی با توجه به شرایط، اوضاع و احوال اقتصادی موجب اخلاص در امنیت اقتصادی استان مربوط شود، **به تشخیص شورای تأمین استان** موارد مذکور به مدت یک سال به حالت تعلیق در می‌آید. آیین‌نامه اجرائی این تبصره با در نظر گرفتن معیارهایی مانند میزان تولید و صادرات بنگاه و تعداد افراد شاغل در آن ظرف مدت سه ماه از لازم‌الاجراء شدن این قانون به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

نکاتی در رابطه با آیین‌نامه اجرایی تبصره ۱ ذیل ماده (۵) مکرر الحاقی به قانون صدور چک

در **اصلاحیه سال ۹۷ قانون صدور چک** بر خلاف موضوع بدهی غیر جاری اشخاص که مساعدت‌های مختلفی جهت تعیین تکلیف آن و رهایی از محرومیت‌های مربوط در ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی تصویب گردیده است، به استثنای تبصره قانونی صدرالذکر در رابطه با بنگاه‌های اقتصادی خاص و تعدیل نسبی برخی راه‌های رفع سوءاثر، مساعدت یا معافیت خاص دیگری در جهت رهایی از محرومیت‌ها و محدودیت‌های ناشی از چک برگشتی، پیش‌بینی نگردیده است.

آیین‌نامه اجرایی فوق متضمن شرایط بنگاه‌های اقتصادی مشمول و نحوه اقدام در این رابطه، اخیراً توسط دولت تصویب و ابلاغ گردیده است.

فرآیندهای مربوط به صدور، گردش و تسویه چک در قانون جدید

- ❖ ارائه دسته چک به مشتریان صرفاً از طریق سامانه صدور یکپارچه چک (صیاد) نزد بانک مرکزی
- ❖ اطمینان از صحت مشخصات متقاضی با استعلام از سامانه نظام هویت سنجی الکترونیکی بانکی (نهاب)
- ❖ دریافت گزارش اعتباری از سامانه‌های اعتبارسنجی یا رتبه‌بندی اعتباری و تعیین سقف اعتبار مجاز متقاضی
- ❖ اختصاص شناسه یکتا و مدت اعتبار (حداکثر ۳ سال) به هر برگه چک

اعتبارسنجی و محاسبه سقف اعتبار منقاضی دسته چک

سقف اعتبار مجاز متقاضی دسته چک اعم از اشخاص حقیقی دارای حساب جاری غیر تجاری، اشخاص حقیقی دارای حساب جاری تجاری و اشخاص حقوقی، حسب مورد با توجه به انفرادی یا مشترک بودن حساب و نیز **متناسب با نتایج گزارش اعتباری و امتیاز اعتباری دریافتی از شرکتهای اعتبارسنجی و یا گزارش رتبه‌بندی دریافتی از مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری**، توسط سامانه صیاد بر اساس شیوه‌نامه‌ای که توسط بانک مرکزی تدوین و به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد، محاسبه خواهد شد.

تا قبل از ابلاغ شیوه‌نامه یاد شده صرفاً رتبه اعتباری و یا امتیاز اعتباری مذکور به متقاضی اعلام می‌گردد.

سایر احکام و تکالیف قانون جدید

- ضرورت ثبت هویت دارنده، مبلغ و تاریخ مندرج در چک برای شناسه یکتای برگه چک توسط صادرکننده برای صدور هر برگه چک
- ممنوعیت صدور و ظهرنویسی چک در وجه حامل از زمان اعلام بانک مرکزی
- ضرورت ثبت هویت شخص جدید برای همان شناسه یکتای چک در سامانه صیاد به منظور انتقال چک به دیگران
- تسویه چک صرفاً در سامانه تسویه چک (چکاوک) طبق مبلغ و تاریخ مندرج در سامانه در وجه دارنده نهائی چک بر اساس استعلام از سامانه صیاد

ضمانت اجرا: ← **عدم ترتب احکام و آثار قانون بر چک و عدم پرداخت وجه آن از طرف بانک**

نحوه رفع سوء اثر از چک‌های برگشتی

مجازات‌های مقرر در قانون

هر شخصی که با توسل به شیوه‌های متقلبانه مبادرت به دریافت دسته چکی غیرمتناسب با اوضاع مالی و اعتباری خود کرده یا دریافت آن توسط دیگری را تسهیل نماید، **به مدت سه سال از دریافت دسته چک، صدور چک جدید و استفاده از چک موردی محروم و به جزای نقدی درجه پنج قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود** و در صورتی که عمل ارتكابی منطبق با عنوان مجرمانه دیگری با مجازات شدیدتر باشد، مرتکب به مجازات آن جرم محکوم می‌شود.

در صورت تخلف از هر یک از تکالیف مقرر در این قانون **برای بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری اعم از دولتی و غیردولتی، کارمند خاکی و مسؤول شعبه مربوط حسب مورد با توجه به شرایط، امکانات، دفعات و مراتب به مجازات‌های مقرر در ماده (۹) «قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۷/۹/۱۳۷۲» محکوم می‌شوند** که رسیدگی به این تخلفات در صلاحیت بانک مرکزی است.

چک موردی

(ضوابط مقرراتی)

نوعی از چک که به صورت موردی، در چهارچوب قانون و ضوابط ابلاغی بانک مرکزی، بدون ضرورت رعایت الزامات مربوط به اعتبارسنجی و تعیین سقف اعتبار متقاضی، صرفاً به اشخاص فاقد دسته چک اعطا می گردد.

سایر ضوابط و الزامات ناظر بر چک های عادی، در مورد چک موردی نیز لازم الاجرا می باشد.

ضوابط مقرراتی چک موردی در بانک مرکزی در دست اقدام بوده و پس از تصویب مراتب در مرجع ذیصلاح، جهت اجرا به شبکه بانکی کشور ابلاغ می گردد.

سپاس از همراهی شما

و من الله التوفيق

سمینار آشنایی با قانون اصلاح قانون صدور چک

اداره اطلاعات بانکی

بهمن ماه ۱۳۹۹

عناوین سمینار

- ❖ سامانه چک‌های برگشتی
- ❖ سامانه جدید چک‌های برگشتی
- ❖ نحوه ثبت کدرهگیری در گواهی‌نامه عدم پرداخت
- ❖ مقررات اعمال محدودیت برای امضاءکنندگان چک‌های برگشتی
- ❖ نحوه اجرای مقررات ماده ۱۴ قانون صدور چک
- ❖ نحوه رفع سوءاثر مرور زمان چک‌های برگشتی
- ❖ نحوه حذف و احیاء چک‌های برگشتی
- ❖ نحوه اعمال مقررات تبصره ۱ ماده ۵ مکرر قانون صدور چک
- ❖ ابهامات مختلف در خصوص نحوه اجرای سایر مواد قانون صدور چک

اهداف کلی ایجاد سامانه چک‌های برگشتی:

(۱) شناسائی و ساماندهی وضعیت اعتباری مشتریان بانک‌ها

(۲) زمینه سازی برای انجام اعتبارسنجی دقیق‌تر مشتریان

(۳) ارائه خدمات به سایر سامانه‌های بانک مرکزی در حوزه اعتبارسنجی از جمله سامانه های صیاد و سپام و سمات و همچنین شرکت های اعتبارسنجی

(۴) افزایش کیفیت اطلاعات موجود در بانک‌های اطلاعاتی

قوانین و مقررات مرتبط با تشکیل سامانه چک‌های برگشتی

ماده 4

قانون صدور چک

مصوب مجلس شورای
اسلامی (1397/08/13)

ماده 12

دستورالعمل حساب جاری

مصوب شورای پول و
اعتبار (1397/03/01)

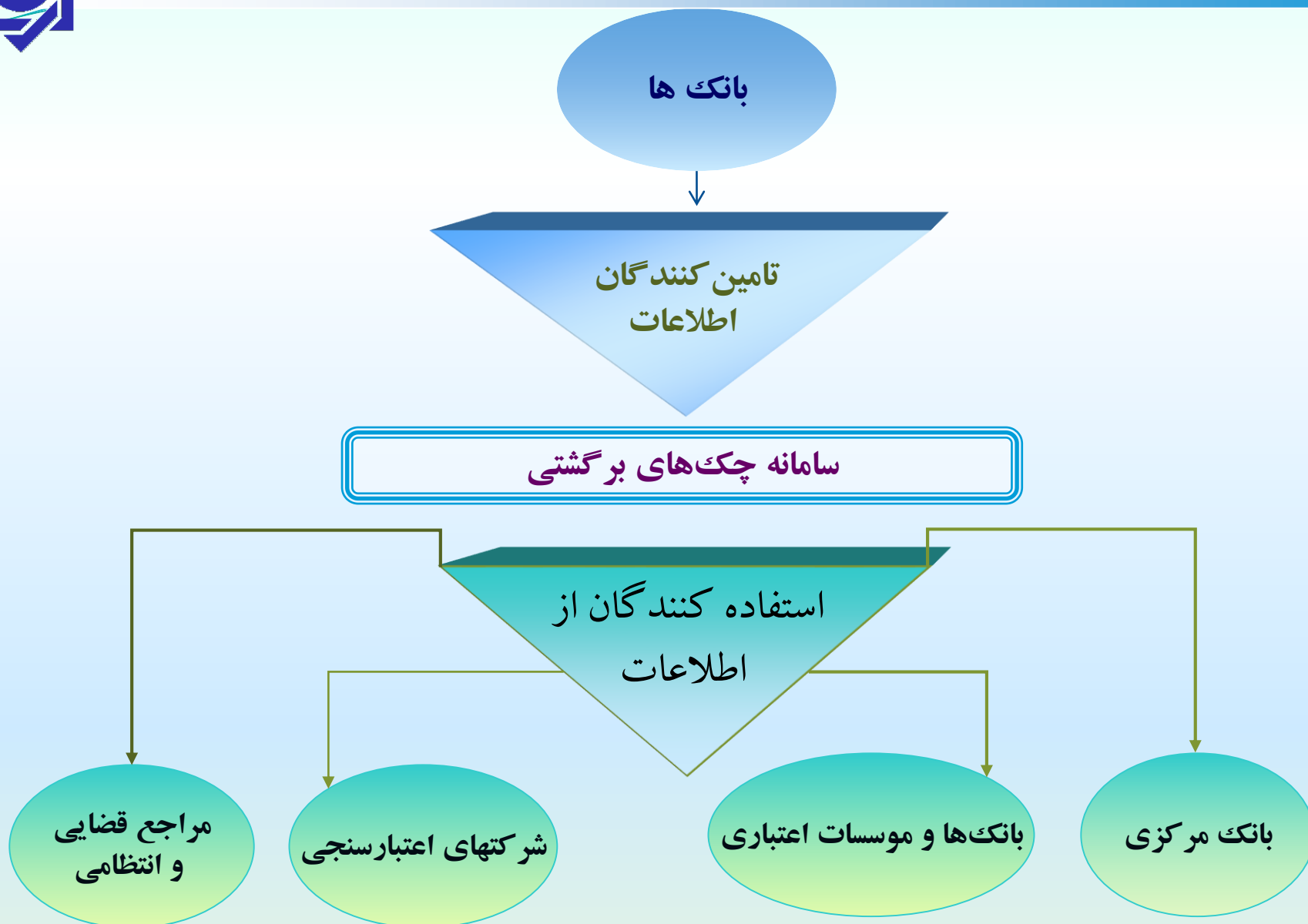
ماده 2

آئین نامه مستند سازی جریان وجوه

مصوب هیات وزیران
(1386/12/22)

تأمین کنندگان و استفاده کنندگان اطلاعات چک‌های برگشتی

گزارشهای قابل استخراج از سامانه چک‌های برگشتی

نحوه ثبت کد رهگیری در گواهی نامه عدم پرداخت

❖ به دلیل الزامات موجود در ماده ۴ قانون صدور چک و بخشنامه شماره ۹۸/۴۶۸۵۱۱ مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۲۸ مدیریت کل اعتبارات، بانک‌ها می‌بایست نسبت به ثبت کد رهگیری به صورت سیستمی در گواهی نامه عدم پرداخت اقدام نمایند.

❖ بر این اساس طی بخشنامه شماره ۹۸/۲۵۲۸۰۹ مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۲۴، مستندات فنی سرویس ثبت آنی چک برگشتی و ارائه کد رهگیری به شبکه بانکی ارسال شده که بانک‌ها می‌بایست حداکثر تا پایان بهمن‌ماه، تمهیدات لازم را در این زمینه فراهم نمایند.

مقررات اعمال محدودیت برای امضاء کنندگان چک‌های برگشتی

- مطابق تبصره ۲ ماده ۵ مکرر قانون صدور چک، در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی صادر شود، اقدامات موضوع این ماده (محرومیت‌ها) علاوه بر صاحب حساب، در مورد وکیل یا نماینده نیز اعمال می‌گردد؛ مگر اینکه در مرجع قضائی صالح اثبات نماید عدم پرداخت مستند به عمل صاحب حساب یا وکیل یا نماینده بعدی او است.
- بر این اساس مقررات قبلی این امر، موضوع تبصره ذیل بند ۳ ماده ۱۹ دستورالعمل حساب جاری مبنی بر لزوم ارسال اطلاعات مدیرعامل و اعضای هیات مدیره چک‌های برگشتی اشخاص حقوقی به سامانه چک‌های برگشتی ملغی می‌باشد.

نحوه اجرای مقررات ماده ۱۴ قانون صدور چک

- بر اساس ماده ۱۴ قانون صدور چک، صادر کننده چک یا ذینفع یا قائم مقام قانونی آن‌ها با تصریح به اینکه چک مفقود یا سرقت یا جعل شده و یا از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا جرائم دیگری تحصیل گردیده می‌تواند کتباً دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد. بانک پس از احراز هویت دستور دهنده از پرداخت وجه آن خودداری خواهد کرد و در صورت ارائه چک بانک گواهی عدم پرداخت را با ذکر علت اعلام شده صادر تسلیم می‌نماید.
- دستور دهنده مکلف است پس از اعلام به بانک شکایت خود را به مراجع قضایی تسلیم و حداکثر ظرف مدت یک هفته گواهی تقدیم شکایت خود را به بانک تسلیم نماید در غیراین صورت پس از انقضای مدت مذکور بانک از محل موجودی به تقاضای دارنده چک وجه آن را پرداخت می‌کند.

نحوه اجرای مقررات ماده ۱۴ قانون صدور چک

اطلاعات چک های برگشتی موضوع ماده (۱۴) قانون صدور چک، بر اساس تکلیف قانون می بایست به سامانه چک های برگشتی بانک مرکزی ارسال شوند؛ لیکن پس از درج اطلاعات با کد اختصاص یافته برای علت برگشت چک های مشمول، چک های مذکور در پاسخ استعلام نمایش داده نخواهد شد. در همین رابطه تبصره ۴ ماده (۵) مکرر الحاقی به قانون نیز مقرر می دارد: "چنانچه صدور گواهی نامه عدم پرداخت، به دلیل دستور عدم پرداخت طبق ماده (۱۴) قانون صدور چک و تبصره های آن باشد، سوءاثر محسوب نخواهد شد" که این حکم، عطف ماسبق شده و می بایست نسبت به موارد قبلی (گواهی نامه های عدم پرداخت ناشی از اعمال ماده (۱۴) که پیش از لازم الاجرا شدن قانون جدید صادر شده اند) نیز اعمال گردد.

نحوه رفع سوءاثر مرور زمان چک‌های برگشتی

مطابق بند “و” تبصره ۳ ماده ۵ مکرر قانون صدور چک، سپری شدن مدت سه سال از تاریخ صدور گواهینامه عدم پرداخت مشروط به عدم طرح دعوای حقوقی یا کیفری در خصوص چک توسط دارنده به عنوان یکی از روش‌های رفع سوءاثر از چک‌های برگشتی می‌باشد. بر این اساس حسب جلسات برگزار شده با نمایندگان مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه، سامانه استعلام طرح دعوای مطروحه چک در پایگاه خدمات الکترونیک قضایی به آدرس Adliran.ir ایجاد شده است.

بانک‌ها می‌بایست با مراجعه به آدرس مذکور، نسبت به بررسی سوابق طرح دعوای مطروحه چک مشتریان اقدام نمایند.

نحوه حذف و احیاء چک‌های برگشتی

پیش از مردادماه ۱۳۹۸ عملیات حذف و احیاء چک‌های برگشتی حسب درخواست ارسالی بانک‌ها و به استناد مدارک مثبت‌ه توسط کارشناسان اداره اطلاعات بانکی انجام می‌پذیرفت. مطابق بخشنامه شماره ۹۸/۱۵۷۳۸۸ مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۰۹ مدیریت کل اعتبارات بانک مرکزی، عملیات حذف و احیاء چک‌های برگشتی در اختیار بانک‌ها قرار گرفته است. بانک‌ها می‌بایست بر اساس شیوه‌نامه ارسالی عملیات مذکور را انجام می‌دهند.

نحوه اعمال مقررات تبصره ۱ ماده ۵ مکرر قانون صدور چک

تبصره ۱ ماده ۵ مکرر قانون صدور چک :

چنانچه اعمال محدودیت های مذکور در بندهای (الف)، (ج) و (د) در خصوص بنگاه های اقتصادی با توجه به شرایط، اوضاع و احوال اقتصادی موجب اخلال در امنیت اقتصادی استان مربوط شود، به تشخیص شورای تأمین استان موارد مذکور به مدت یکسال به حالت تعلیق درمی آید. آیین نامه اجرائی این تبصره با در نظر گرفتن معیارهای مانند میزان تولید و صادرات بنگاه و تعداد افراد شاغل در آن ظرف مدت سه ماه از لازم الاجراء شدن این قانون به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی به تصویب هیأت وزیران رسید.

آیین نامه اجرائی تبصره ۱ ماده ۵ مکرر قانون صدور چک

14

سامانه جدید چک‌های برگشتی

نوآوری‌های سامانه جدید چک‌های برگشتی

تخصیص کد رهگیری به گواهی‌نامه
عدم پرداخت به صورت برخط

ثبت اطلاعات اتباع خارجی

ثبت آنی چک برگشتی
از سامانه

ثبت اطلاعات ذینفع چک برگشتی

تفکیک شعب افتتاح کننده،
برگشت زنده و رفع سوءاثرکننده

رفع سوءاثر آنی چک برگشتی
از سامانه

فیلدهای اضافه شده به سامانه

تاریخ رفع سوءاثر در شعبه

شماره و تاریخ نامه گواهی
تقدیم شکایت موضوع
ماده ۱۴ قانون صدور چک

مبلغ برگشت چک

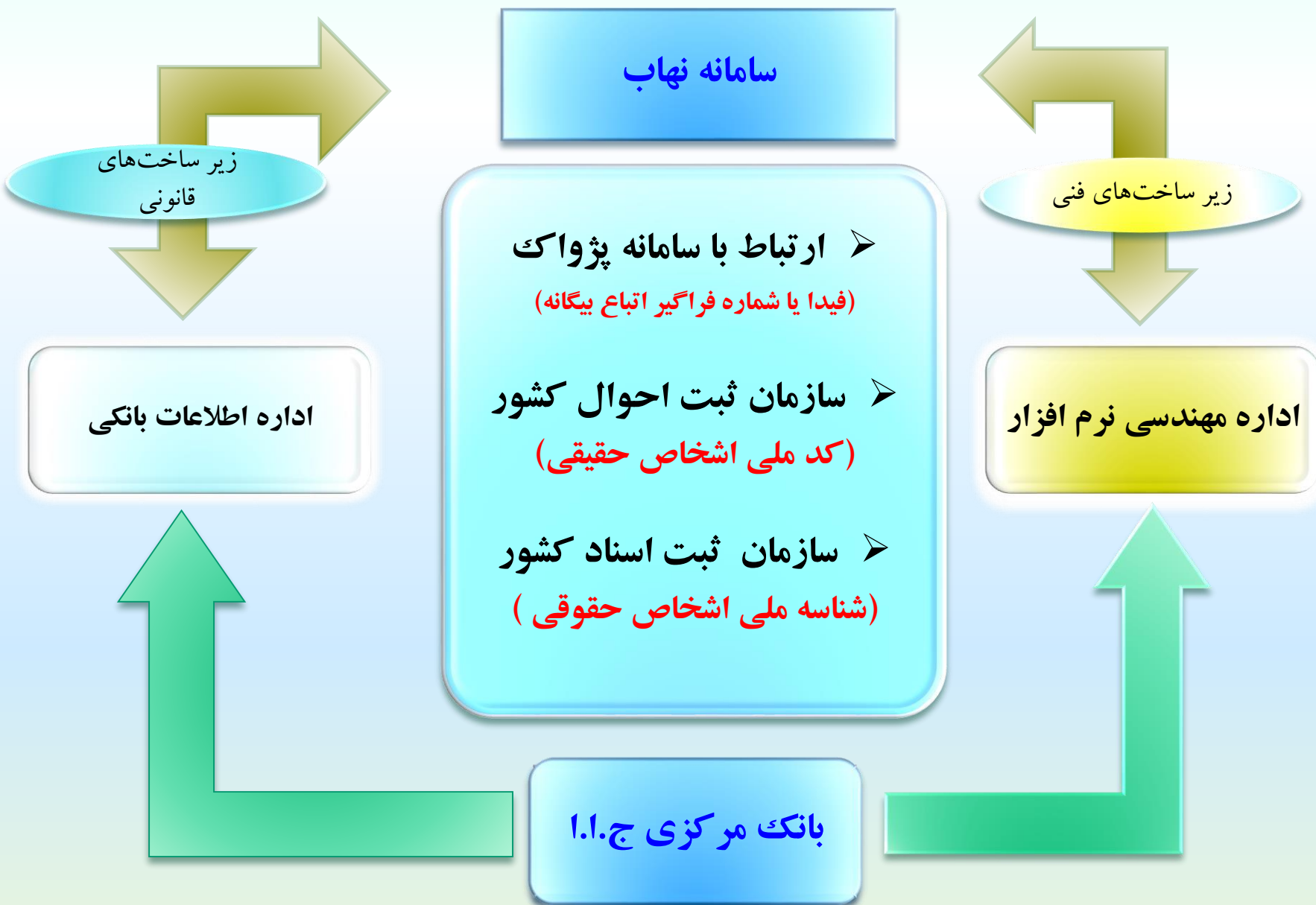
سریال ۱۶ رقمی چک‌های صیادی

علل برگشت چک
مطابق با چکاوک

نحوه ارائه چک به بانک

اهم تغییرات آتی در سامانه چک‌های برگشتی:

روشهای رفع سوء اثر از چکهای برگشتی

❖ ارائه لاشه چک

❖ تامین موجودی و پاس شدن چک از حساب جاری

❖ ارائه رضایت نامه محضری ذی نفع چک

❖ واریز معادل مبلغ چک و مسدود نمودن آن به مدت یک سال

❖ مشمولین مرور زمان

❖ ارائه حکم قضایی

شیوه‌نامه حذف و احیاء چک‌های برگشتی

انجام عملیات حذف و احیاء چک‌های برگشتی توسط مسئول ثبت و تغییر اطلاعات سامانه بانک با نام کاربری و رمز عبور اختصاص یافته برای ایشان پس از تایید واحد امور بازرسی بانک، امکان پذیر است.

واحد امور بازرسی می‌بایست نسبت به بررسی و کنترل مدارک مستند مبنی بر درج نادرست چک برگشتی در سوابق شخص (جهت حذف) و یا رفع سوءاثر اشتباه چک برگشتی (جهت احیاء) اقدام نماید.

مطابق مفاد قانون صدور چک، هر چک باید صرفاً در سوابق صاحب حساب و امضاکنندگان آن ثبت گردد.

چک‌های برگشتی حساب مشترک فارغ از امضاء یا عدم امضاء چک، می‌بایست در سوابق کلیه صاحبان حساب ثبت گردد.

شیوه‌نامه حذف و احیاء چک‌های برگشتی

در صورت ثبت نادرست اطلاعات امضاداران، نمایندگان یا وکلای حساب‌های قرض الحسنه جاری که چک برگشتی را امضا نموده‌اند، می‌بایست اطلاعات ایشان از سامانه حذف گردد.

خروج امضاکنندگان چک (اشخاص حقیقی) از شرکت، تاثیری بر حذف چک از سوابق ایشان ندارد.

اعطای دسترسی مذکور به کارکنان غیر، ممنوع می‌باشد.

بانک موظف است مدارکی که به استناد آنها عملیات حذف و احیاء چک‌های برگشتی صورت پذیرفته است را تا ۳ سال به صورت سیستمی جهت بازرسی ناظران و بازرسان این بانک نگهداری نماید.

ابهامات مختلف در خصوص نحوه اجرای سایر مواد قانون صدور چک

بنک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
CENTRAL BANK OF THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN

دگاه خدمات الکترونیک

صفحه اول | اخبار و اطلاعات | فرمها و دستورالعملها | ارتباط با ما

شما اینجا: اخبار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

متن کامل: تابلوی اعلانات کاربران ارشد

پاسخ: تابلوی اعلانات

نرخ ارز مرجع

بنگاههای دارای مصوبه شورای تأمین استانها برای تعلیق محدودیتهای چک برگشتی

جستجو...

به اطلاع می رساند مستند «پاسخ سوالات و ابهامات بانکها در خصوص قانون صدور چک مصوب 1397»، به منظور پاسخگویی به سؤالات و ابهامات همکاران شبکه بانکی تهیه شده و در صفحه «فرمها و دستورالعملها» قرار گرفته است.

با سپاس از توجه شما

اداره اطلاعات بانکی